

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

ERMENİ TARİH YAZIMININ GERÇEKLERİ

Erestu HABİBBEYLİ

Blog No: 47
26.06.2018

Erestu Habibbeyli

Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı İdaresi Dış Politika Meseleleri Daire Başkan Yardımcısı

Twitter`de izlemek: @AHabibbayli

Ermeni yazarların kendi tarihlerini kurgularken Ermenilerin yaşamadığı ve onlara ait olmayan çok geniş bir coğrafyayı hedef aldığı konunun uzmanları tarafından bilinmektedir. Zaman-zaman kendi kimliklerini oluşturmak amacıyla gerçekleri yansıtmayan ve kendilerine ait olmayan tarihi bilgileri ön plana çıkartan Ermeni yazarları siyasetten, günlük yaşama, tarihi eserlere ve kişiliğe, coğrafi isimlere, dini eserlere, kültürel mirasa, hanedanlara nümizmatiklere ve mutfak sanatlarına yayılmıştır. Yani mit üzerine kurulu tarih yazımı, aslında gerçekle bir alakası bulunmayan sonradan yazılanlar olarak bilinmektedir. Komşu halkların ve toplulukların tarihi gerçeklerini sahiplenme olarak da bilinen bu tarih yazımı sadece Türkiye ve Azerbaycan`a yönelik değil, bütün bölge halklarını da hedef almıştır. Örneğin, Kafkasya`da yaşamış Albanların kiliseleri, Gürcülerin mutfak ve dini motivlerini sahiplenmeleri aslında bölgedeki yaşayan birçok halkın hedefte olduğunu göstermektedir. Hay-Ermenilerin kendilerini Kafkasya`nın otokton halkı olarak sunması, bölgede yaşayan diğer halkların tarih, kültür ve sosyolojik gerçeklerini bilinçli bir şekilde benimsemeleri, daha doğrusu Ermenileştirme çabaları onların iddialarının boyutlarını göstermektedir. Bulunduğu bölgede Ermeni yazarların iddia hedefi olmayan bir halkın olmadığını söylersek yanılmayız her halde.

Yapılan analizler Ermeni tarih yazımındaki bu tutumların Ermenilerin ortak etnogenez ve

vatan kavramı oluşturma çabasından kaynaklandığını göstermektedir. Burada dikkat edilmesi gereken birinci husus, coğrafi statü ve etnik köken terimlerinin aynılaştırılmasıdır. Modern Hay-Ermeni etnosunun bilimsel anlamda etnik kimlik değil, sadece Gregoriyenliği kabul etmiş çeşitli ulusların bireylerinden oluşan oldukça karışık, karmaşık ve aynı türden olmayan simbiyoz bir topluluktan olduğu kanıtlanmıştır. Yani Ermenilik etnik değil, dini bir kimliktir. Gregoriyanizm, belirli zaman dahilinde çeşitli milletlerin asimilasyona uğrayarak Ermenilik şemsiyesi altında bir araya getirilmesinde asimile etme rolünü oynamıştır.

Fransız antropolog Joseph Daniker'e (1852-1918) göre, Ermenilik birçok unsurdan oluşan karışık bir ırklar topluluğudur. Onlar Afgan, Süryani ve Türk ırklarından oluşmuşlardır. Ordinarus Profesör Ramiz Mehdiyev Milli Düşüncenin Oluşmasında Tarihi Anlamanın Yararları kitabında şöyle yazıyor: Irsi ve fiziksel özelliklerinden dolayı Ermenilerin 16 antropolojik kişiliğe ayrılması araştırmacılar tarafından şaşkınlıkla karşılanmıştır. Bir halkta bu kadar fazla antropolojik farklılık olamaz. Hay dilinin 11 gruba ve 44 lehçeye bölünmesi, Ermeni halkının farklı kabilelerin birleşimi olduğu sonucunu doğurmaktadır."

Kafkasya bölgesinde Gregoryen - Tat, Alban, Çingene (Boşa), Yahudi (Zok), Aysor, Çerkez, Yezidi, Kıpçak Türklerinin etnik kimliklerini kaybederek dini kimliğini (Gregoryenliği) koruması ve sonuçta Ermenileşmesi olguları vardır. Etnik kimliğe ilişkin kompleks ise, Ermenilerin diğer halkların tarihi ve kültürel mirasını ve değerlerini benimseme girişimlerine yol açmıştır. Kendilerini bölgede Hıristiyanlığın önemli temsilcisi gibi göstermek isteği de Kafkasya'da Hıristiyan Kıpçakların ve Hıristiyan Albanlar`ın tarihi mirasına sahiplenmelerine neden oluyor. Bu nedenle Ermenistan işgali altındaki Dağlık Karabağ'daki tüm Hıristiyan anıtların kendilerine ait olduğunu iddia etmeleri tesadüf değildir. Bölgede Hıristiyan Kıpçakların ve Albanların yaşaması Ermeni yazarların dahi kabul ettikleri tarihi bir olgudur. Bu topraklarda Hıristiyan Türk ve Albanların varlığını inkar etmek mümkün olmadığı için Hıristiyan dini mirasının gerçek sahiplerinin inkarı sadece başkalarının mirasının sahiplenmesine neden olmuştur.

Ermenileşme süreci bölgemiz dışındaki Gregoryen Kilisesi'nin etkisi altında olması da ilginç bir gerçekliktir. Avusturyalı ünlü bilim adamı Erich Feigl, "Ermeni Mitomanisi" kitabında Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşayan Çingenelerin ve Bogomillerin (Ortaçağ'da, Bulgaristan dolaylarında ortaya çıkmış heterodoks inanç akımı) Ermeni asimilasyonu etkisinde kaldığına ilişkin bilgi vermektedir. Kitap şöyle diyor: İstanbul'un Ermeni patriği, Yunan Katolik Kilisesi'ne ait olmayan tüm Hıristiyanların dini lideri olarak kabul edildi. Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşayan tüm Çingeneler vatandaşlık yasası gereğince, İstanbul'un Ermeni patriğine bağlı olduğundan, bu Çingenelerin Ermeniler tarafından kitlesel asimilasyonuna yol açmıştır. Ermeni Kilisesi'nin himayesinde olan bir başka tarikat Balkan Bogomilleri idi. Onların ataları - pavlikanizmin kurucuları - Doğu Anadolu'daki küçük topluluklarda varlığını sürdürmuşlerdi".

Ermeniler arasında birçok Türk kökenli soyadların olduğunu da Gregoryen-Türk prizmasından değerlendirmek mümkündür. Arap ve Fars kökenli kelimelerin de yeterli sayıda olduğu Ermeni soyadlarının bulunduğu bilinmektedir. Ermeni soyadlarının sadece yüzde 20'sinin Hıristiyanlığı çağırıştırması ilginç bir gerçekliktir. Türk yazar Remzi Yılmaz'a göre, "Ermeni dili, pek çok dilden etkilenmiş olmasına rağmen varlığını,"kilise dili" olması nedeniyle koruyabilmiştir."

Ermenilerin Türk kökenli soy isimlerini seçmede farklı açık ya da gizli hedefleri vardır. 2016 yılında Bakü'de yayınlanan "Türk kökenli Ermeni soyadları" kitabında yazarlar - Aziz Alekberli ve Elbrus Karakoyunlu 1000 Türk kökenli Ermeni soyadının izahını vermişlerdir. Azerbaycan ve Türkiye Türkcesi`nde çeşitli anlamlı sözlerden, en çok da meslek bildiren kelimelerden oluşan Ermeni soyadlarının izahı yine de Ermenilerin diğer halkların mirasını sahiplendiğini gösteriyor. Ermenilerdeki Türk kökenli soyadların oluşması Türk kökenli kişi adlarının (Azad, Aziz, Cavad, Baba), meslek adlarının (nalbant, demirci, terzi, berber, zurnacı, deveci, çoban), bazı durumlarda da çeşitli anlamlı kelimelerin (taş, topal, şeker) sahiplenmesinden kaynaklanıyor. Yazarlar bu tür soyadların temelini oluşturan Azerbaycan-Türk kökenli kelimelerin Ermenice tercümesini de göstererek, Ermeni dilindeki karşılığından Ermeni soyadı yaratılmadığını özellikle vurgulamışlardır. Örneğin, kuşçu sözü Ermenice "trçnabah" demektir, ama Ermenilerde "Trçnabahyan" soyadı yoktur.

Ermenilerin vatan kavramına ilişkin fobileri, Büyük Ermenistan iddiaları da, Ermeni tarih kurgusuna katkıda bulunan faktörlerden biridir. Balkanlardan Hazar Denizi'ne kadar büyük bir coğrafyaya iddiaları bulunan Ermenilerin iki önemli özelliği vardır. Birincisi, vatan kavramının sınırsız coğrafi sınırları, bu dini-simbiyotik birliğin herhangi bir toprağa vatan olarak bağlı olmadığını göstermektedir. İkincisi, "büyük tarihsel devlet" anlayışı kendi "gerçeklerine" olanak sağlamıştır.

Böylece, farklı milletlerin bireylerinden oluşan Gregoryen simbiyoz grubu- Ermeniler, "Büyük Ermenistan" hayalini gerçekleştirmek için tarih sahnesinde ortaya çıktığı ilk çağlardan itibaren mitolojiye ve revayetlere dayalı kaynaklar yaratmaya çalışmışlar. Başkalarının tarihi ve kültürel mirasının sahiplenmesi Ermeni yazarlar için önemli bir referans kaynağı olmuştur.

Aynı zamanda, on sekizinci yüzyılın başından itibaren dünyanın çeşitli bilimsel çevrelerinde Ermeni yalanlarının geniş ve sistematik yayılmasında Ermeni Mıhitaryan Birliği`nin özel rol oynadığı belirtilmelidir. O zamandan beri Mıhitaristler eski kitapların yeniden yazılmasına, sahte tarih oluşturulmasına ve mitolojik Ermeni iddialarının güvenilir bir tarihsel kaynak olarak sunulmasına organize bir şekilde katılmışlardır.

1717'de Papa Adriyatik Denizi'ndeki Saint Lazar adasını Mıhitaristlere sunarak Avrupalılar, adeta haçlı seferlerinde Ermenilerin hizmetlerinin karşılığını iade etmiş oldular. Bilindiği gibi, Haçlı Seferleri`nde Ermeniler, birlikte yaşadıkları Müslümanlara ihanet ederek şehir kalelerinin haçlıların ellerine geçmesine yardım etmiştiler. Anlaşılan o ki, bu "hizmet" karşısında Papa, Saint Lazar`da Mıhitaryan Birliği`nin yaratılmasını kutsamış ve tüm Batı dünyası, Mıhitaristler tarafından antik yazarlardan dahi önceki kaynaklarda Ermeni iddialarının yer almasına izin vermiştir. Bu nedenle Ermenilerin 300 yıldan fazla süren

sistematik iddialarının uluslararası düzeyde çürütülmesi o kadar da kolay değildir.

Böylece, Gregoriyenciliğin bir araya topladığı farklı milletlerin temsilcilerinden türeyen simbiyoz bileşim olan çağdaş Ermeniler-Haylar kendi tarihlerini yaratmaları için, başkalarının tarihini ve kültürel mirasını saniplenmişlerdir. Tarih anlayışı komşu halkların kültürel ve manevi değerlerinin benimlenilmesi ve dini misyonerlik çalışmaları yoluyla ilk kaynakların tahrif edilmesine dayanılarak yazılmıştır. Bütün bunlar Kafkasya`ya göç ettirilen Hayların monoetnik coğrafi ve siyasi alan oluşturma çabalarının sonucudur.

Yazar hakkında :

Atıfta bulunmak için: HABİBBEYLİ, Erestu. 2026. "ERMENİ TARİH YAZIMININ GERÇEKLERİ ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Blog No.2018 / 47. Haziran 26. Erişim Kasım 01, 2026. https://avimbulten.org/public/Blog/ERMENI-TARIH-YAZIMININ-GERCEKLERI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır